The author proposes to refer to the arguments “against” regarding the election of judges in general elections: 1) voters quite often, when voting for a particular candidate for the position of judge, take into account not so much the candidate's professional background (the quality of his legal education, work experience in the legal field, including in the office of a judge, professional achievements, for example, the successful conduct of some high-profile cases, etc.), how many are subject to personal sympathy for a candidate for the office of a judge, based primarily on his moral and other qualities; 2) a high probability of using various kinds of electoral manipulations and committing illegal acts in this type of elections, which, for example, were especially active in the presidential, parliamentary and local elections in Ukraine; 3) the politicization of the posts of elected judges, as a result of which the posts of judges will de facto turn into political posts; 4) the impact of big money on the election of judges; 5) mass election by judges of persons who have never worked as a professional judge may cause significant damage to the institutional memory of the judiciary; 6) in the modern foreign experience, the election of judges in general elections is more an exception than a general rule that should be imitated. Today, the election of judges in general elections is applied only at the regional and local level in countries such as Peru, the United States and Switzerland.

Keywords: elections of judges, general elections, political parties, voters, judicial authorities.

DOI: 10.33766/2524-0323.91.186-195

УДК 342:951[7:614.253.8]

Г. В. Муляр,

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики Академії праці,
соціальних відносин і туризму
(м. Київ, Україна)

e-mail: box0007@meta.ua

[https:// orcid.org/0000-0003-2636-0509](https://orcid.org/0000-0003-2636-0509)

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИМИ ЗАСОБАМИ

У статті здійснено аналіз сучасного розуміння змісту права на охорону здоров'я та адміністративно-правових засобів його забезпечення. Звернуто увагу на повноту та ефективність забезпечення права на охорону здоров'я адміністративно-правовими засобами. Визначено зміст права на охорону здоров'я та його універсальний (право кожного, а не виключно громадян) та комплексний (фізична, психічна та соціальна складові) характер. Розглянуто адміністративно-правові засоби забезпечення права на охорону здоров'я в Україні. Підтримано позицію про умовний поділ адміністративно-правових засобів на регулятивні, превентивні та примусові. Наголошено на пріоритеті превентивних засобів. Здійснено аналіз адміністративно-правових засобів забезпечення права на охорону здоров'я на предмет повноти та ефективності. Зроблено висновок на необхідності зосередження медичної реформи, насамперед на гарантуванні рівного доступу до медичної допомоги на всіх рівнях (медичних гарантіях) та прогалинах за окремими складовими, що утворюють право на охорону здоров'я.

Ключові слова: охорона здоров'я, право на охорону здоров'я, медична реформа, правові засоби, медична допомога, законодавство.

Постановка проблеми. Упродовж століть здоров'я є індивідуальною та суспільною цінністю, що поряд із життям утворює основу невід'ємних прав людини. Сучасний розвиток медичної науки дозволяє істотно покращувати показники здоров'я людини, робити його більш стійким і стабільним щодо захворювань і впливу несприятливих екологічних, природних та інших факторів. Утім, як індивідуальне, так і громадське здоров'я потребує наявності засобів, спрямованих на його збереження, відновлення, поліпшення та підтримку. Різноманітні статистичні індекси та показники (безпека здоров'я, фізичний розвиток, розвиток людського потенціалу, якість життя тощо) стосуються різноманітних аспектів здоров'я та способів його забезпечення.

Зауважимо, що фактичний рівень задоволеності громадян України медичною допомогою за 2019 рік (Індекс здоров'я-2019) становить 63,6 %, що порівняно з минулорічними показниками свідчить про поступове покращення статистичних даних [1]. Водночас у Глобальному індексі здоров'я Bloomberg, що визначає рейтинг найздоровіших країн, керуючись тривалістю життя, доступом населення до чистої води і повітря, кількості курців, наркозалежних осіб, людей, які страждають на ожиріння, а також можливостей місцевої медицини, Україна посіла 93 місце. Показники Bloomberg Global Health Index були засновані на даних Всесвітньої організації охорони здоров'я (далі – ВООЗ), відділу народонаселення ООН та Світового банку. Перші три місця в рейтингу посіли Іспанія, Італія та Ісландія відповідно [2]. Очевидно, Україні є що покращити в охороні здоров'я, зокрема щодо належного забезпечення права кожного на охорону здоров'я.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішенням питань у сфері правового регулювання охорони здоров'я в Україні займалося чимало фахівців, серед яких О. Ф. Адамчук, З. С. Гладун, Р. Ю. Гревцова, С. В. Книш, Ю. А. Козаченко, В. М. Пашков, І. Я. Сенюта, О. П. Світличний, С. Г. Стеценко, О. Г. Стрельченко, В. І. Теремецький, Я. М. Шатковський та інші. Так Б. О. Логвиненко розглядав публічне адміністрування сферою охорони здоров'я в Україні (2018) [3]. Г. М. Сарібасева досліджувала теоретико-правові засади систематизації нормативно-правових актів у сфері охорони здоров'я (2019) [4]. Л. М. Руснак займалася проблемами адміністративно-правового забезпечення права на охорону здоров'я в Україні (2016) [5]. В. І. Теремецький у співавторстві з іншими науковцями здійснив порівняльно-правове дослідження відповідальності у сфері охорони здоров'я в країнах ЄС та Україні [6]. Незважаючи на вагомий науковий доробок, динамічний розвиток медико-правової науки обумовлює потребу в проведенні наукових досліджень, спрямованих на удосконалення забезпечення права на охорону здоров'я правовими засобами.

Формулювання цілей. Мета статті полягає у визначенні повноти та ефективності забезпечення права на охорону здоров'я адміністративно-правовими засобами. Досягненню мети сприятиме: а) визначення змісту права на охорону здоров'я; б) розгляд адміністративно-правових засобів забезпечення права на охорону здоров'я; в) аналіз адміністративно-правових засобів забезпечення права на охорону здоров'я на предмет повноти та ефективності.

Виклад основного матеріалу. Переходячи до розгляду змісту права на охорону здоров'я, зауважимо, що охорона здоров'я, відповідно до Основ законодавства про охорону здоров'я, визначена як система заходів, що здійснюються органами дер-

жавної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, закладами охорони здоров'я, фізичними особами-підприємцями, які зареєстровані в установленому законом порядку та одержали ліцензію на право провадження господарської діяльності з медичної практики, медичними та фармацевтичними працівниками, громадськими об'єднаннями і громадянами з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя [7]. Як випливає з викладеного, охороноздоровчі заходи включають збереження та відновлення фізіологічної, психічної та соціальної складових, що утворюють здоров'я людини, як комплексну категорію.

Водночас право на охорону здоров'я є гарантованим Конституцією України, яка в ст. 49 проголошує, що «кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування» [8]. Відповідно до конституційних положень, ст. 49 розмежовує право на охорону здоров'я, право на медичну допомогу та право на медичне страхування, зазначаючи їх послідовно. Але, зазвичай, норма ст. 49 Конституції сприймається виключно як «право на охорону здоров'я».

Б. О. Логвиненко звертає увагу, що до міжнародно-правових актів щодо захисту права на здоров'я відносяться: Європейська соціальна хартія (переглянута); Європейський кодекс соціального забезпечення; Європейська конвенція про соціальне забезпечення; Конвенція про розробку Європейської фармакопеї; Європейська угода про обмін лікувальними субстанціями людського походження; Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини тощо [9, с. 13].

Як випливає зі Статуту ВООЗ, здоров'я є станом повного фізичного, психічного та соціального добробуту, а не лише відсутністю хвороби та фізичних дефектів.

Володіння найвищим досяжним рівнем здоров'я є одним із основних прав кожної людини незалежно від раси, релігії, політичних переконань, економічного чи соціального становища [10]. Отже, можна зробити висновок про універсальний (право кожного, а не виключно громадян) та комплексний (фізична, психічна та соціальна складові) характер досліджуваного права.

Переходячи до розгляду адміністративно-правових засобів забезпечення права на охорону здоров'я, слід розпочати із визначення таких засобів. Так І. Р. Березовська відносить до адміністративно-правових засобів три види: дозвольні, реєстраційні та адміністративно-правового примусу [11, с. 15].

Досліджуючи адміністративно-правове забезпечення права на освіту, Н. С. Ракша зазначає, що адміністративно-правові засоби забезпечення являють собою сукупність встановлених нормами адміністративного права прийомів і способів, за допомогою яких держава впливає на суспільні відносини в зазначеній сфері з метою забезпечення права на освіту, попередження та припинення порушень права, притягнення винних до відповідальності та інших засобів втілення в життя державної освітньої політики [12, с. 6].

Аналогічну позицію займає М. В. Кутерга, який визначає адміністративно-правові засоби забезпечення безпеки дорожнього руху, як передбачену нормами адміністративного права сукупність правових інструментів (приймів, способів), за допомогою яких державою забезпечується належний адміністративно-правовий режим дорожньої без-

пеки з метою захисту прав учасників дорожнього руху, запобігання та припинення порушень транспортної дисципліни, притягнення винних до адміністративної відповідальності й зниження загалом рівня дорожньо-транспортного травматизму [13, с. 66]. Екстраполюючи наведене в площину нашого дослідження, адміністративно-правові засоби можна умовно поділити на регулятивні, превентивні та примусові.

О. А. Куций відносить до адміністративно-правових засобів забезпечення прав фізичних осіб у податкових правовідносинах надання права самостійного нарахування сум податкових зобов'язань; право подачі скарги у випадках незгоди з сумами податкових зобов'язань, визначених податковим органом; право участі в процедурі розгляду скарг; право участі в компромісному вирішенні суми боргу в апеляційному розгляді скарги; право визначення черговості погашення зобов'язань на користь кредиторів; обмежувальне право користування активами, що перебувають у податковій заставі й інші [14, с. 14]. Відносно запропонованого вище переліку, ми не поділяємо думки науковця про можливість і доцільність визначення поняття адміністративно-правових засобів забезпечення прав через відповідні права в певній сфері. На нашу думку, права людини можуть бути реалізовані (забезпечені) за допомогою правових засобів, але останні притому не є правом, а є інструментами його реалізації (забезпечення).

З іншого боку, варто погодитись із думкою О. О. Небрат і В. П. Яценко, що вчені звичай відносять до адміністративно-правових засобів норми права, правові відносини, акти реалізації прав та обов'язків, іноді акти тлумачення норм адміністративного права [15, с. 96]. Отже, слід урахувувати характер урегульованості відносин у сфері охорони здоров'я, повноту і якість нормативно-правового забезпечення та правового інструментарію щодо забезпечення права на охорону здоров'я в Україні.

Проводячи аналіз адміністративно-правових засобів забезпечення права на охорону здоров'я на предмет повноти та ефективності, слід зауважити на тому, що правові норми національного законодавства депо однобічно забезпечують право на охорону здоров'я, зводячи останнє, насамперед, до фізичного здоров'я людини. В обґрунтування цієї позиції розглянемо детальніше такі складові права на охорону здоров'я, як медичне страхування та забезпечення психічного здоров'я.

Щодо загальнообов'язкового медичного страхування, яке планувалося запровадити в Україні на початку медичної реформи, наведемо думку голови Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування М. Б. Радущького, який зазначає, що «... певною мірою страхова модель вже працює. У ролі страховика виступає Національна служба здоров'я України (далі – НСЗУ), яку фінансує держава з наших з вами податків. НСЗУ зі свого боку сплачує медичним закладам кошти за надані громадянам послуги з гарантованого пакету. Але, звісно, це не повноцінна страхова модель» [16]. Звичайно, назвати таку модель страховою не можна, адже податки громадян не мають цільового призначення – «на медичне обслуговування». Якщо брати за основу таку позицію, то в нас діє, наприклад, і «страхова освіта», оскільки заклади вищої освіти також отримують бюджетне фінансування. Насправді, єдиний державний фонд, приміром, «Державного медичного страхування» в Україні не створено, відшкодування лікувально-профілактичним закладам вартості наданих пацієнтам послуг викликає багато запитань, а єдино можливим і дієвим у ситуації, що склалася, є добровільне медичне страхування, урегульоване цивільно-правовими нормами.

Що стосується психічного здоров'я, то, за даними ВООЗ, кожен шостий дорослий і кожна п'ята дитина щодня відчувають проблеми, пов'язані з ментальним здоров'ям, а кожен дев'ятий житель районів, де мають місце збройні конфлікти, страждає помірними або важкими психічними розладами. Водночас, за даними Міністерства соціальної політики України, близько 30 % людей в Україні принаймні один раз упродовж життя страждають на психічний розлад. Алкогольна залежність є найбільш поширеним розладом серед чоловіків, тоді як депресія та тривожність – серед жінок. Щороку майже 2 млн українців стають пацієнтами психіатричних лікарень [17]. Зауважимо, що в Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я про психічне (ментальне) здоров'я мова взагалі не йде, тоді як у положеннях Закону України від 19.10.2017 № 2168-VIII «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [18] згадується про судово-психіатричну експертизу та невідкладну медичну допомогу в разі розладу психічного здоров'я пацієнта. Звичайно, наявність правової норми потребує наявності певного механізму її дії, що також відсутнє в названих вище документах. Утім, у ст. 5 Закону України «Про психіатричну допомогу» від 22.02.2000 № 1489-III («Державні гарантії щодо забезпечення психіатричною допомогою та соціального захисту осіб, які страждають на психічні розлади») наведений перелік гарантованих державою заходів [19].

Отже, кількісний та якісний аналіз адміністративно-правових актів, прийнятих на підтримку медичної реформи в Україні, дозволяє підсумувати, що забезпечення права на охорону здоров'я зорієнтоване переважно на фізичну складову здоров'я особи, яка потребує медичної допомоги. Водночас здоров'я є комплексно категорією, тобто забезпечення права на його охорону має включати поряд із фізичною, психічну (ментальну) та соціальну складові.

Щодо стану забезпечення права на охорону здоров'я для окремих категорій населення (соціально незахищені верстви, тимчасово переміщені особи, особи з інвалідністю тощо) або при виникненні надзвичайних природних явищ (епідемія, стихійне лихо, техногенна катастрофа тощо), то ситуація є неприємною. Так Закон України «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості» від 14.11.2017 № 2206-VIII містить правові, економічні та організаційні засади і напрями регулювання розвитку охорони здоров'я в сільській місцевості для забезпечення гарантій рівного доступу громадян до якісного та ефективного медичного обслуговування [20]. Водночас наразі відсутні спеціальні нормативно-правові акти, які б містили гарантії реалізації права на охорону здоров'я учасниками адміністративного і кримінального провадження, внутрішньо переміщеними особами, іншими соціально вразливими категоріями. У цьому аспекті заслуговують на увагу дослідження вітчизняних учених, зокрема щодо забезпечення права на медичну допомогу затриманих (які тримаються під вартою) осіб у кримінальному процесуальному законодавстві [21]. Однак вагомий науковий доробок і досі не знайшов підтримки на рівні законодавчих ініціатив Верховної Ради України, а отже, право на охорону здоров'я в Україні не можна вважати загальнодоступним.

Стосовно діяльності НСЗУ, то її адміністративно-правовий статус викликає чимало суперечок. Будучи організованим, як служба [22], цей центральний орган виконавчої влади виконує функції посередника між державою, яка надає кошти з державного бюджету, передбачені на охорону здоров'я та медичними закладами, що

надають відповідні послуги пацієнтам. Таким чином, акцент у діяльності цієї служби та характер її завдань мають бути переглянуті в бік захисту прав пацієнтів на організацію належної охорони здоров'я. Приміром, це може стосуватися підтримання високої соціальної активності пацієнтів усіх вікових категорій в Україні.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє стверджувати про наявність певного дисонансу між змістом права на охорону здоров'я, гарантованого Конституцією України, та засобами реалізації цього права, представлених адміністративно-правовими нормами. Адміністративно-правові засоби забезпечення права на охорону здоров'я в Україні зосереджені переважно на гарантуванні рівного доступу до медичної допомоги на всіх рівнях (медичних гарантіях). Водночас система швидкої допомоги, електронна медицина та трансплантація досі не забезпечені відповідним правовим підґрунтям, яке мало б створити основу для їх перезавантаження у повному обсязі. Таким чином, не можна вести мову про ефективність і належну можливість реалізації права на охорону здоров'я окремими пацієнтами, що належать до соціально вразливих категорій. Сучасне розуміння права на охорону здоров'я визначає його як комплексну категорію (фізична, психічна та соціальна складові), але головний акцент у медичній реформі зроблено саме на охороні фізичного здоров'я людини, тоді як інші складові досліджуваного права недостатньо забезпечені адміністративно-правовими засобами. Особливостями таких засобів можна також вважати їх превентивний характер, адже пріоритет полягає в запобіганні та своєчасному виявленні захворювань, а не в довготривалому чи навіть примусовому лікуванні. Так і за рівнями медичної допомоги, найбільш пріоритетною залишається первинна ланка медичної допомоги.

Перспективним напрямом для подальших наукових досліджень є питання нормативно-правового забезпечення ментального здоров'я людини та підтримки її соціальної активності публічно-правовими засобами.

Використані джерела:

1. Індекс здоров'я. Україна URL:<http://health-index.com.ua/>.
2. Козаченко О. Україна посіла 93 місце в Глобальному індексі здоров'я Bloomberg. Ми «виросли» на шість позицій. URL:<https://thebabel.com.ua/news/26338-bloomberg-orupublikuvav-globalniy-indeks-zdorov-ya-ukrajina-na-93-misci>.
3. Логвиненко Б. О. Публічне адміністрування сферою охорони здоров'я в Україні: теорія і практика. Монографія. Київ: «МП Леся», 2017. 344 с.
4. Сарібасєва Г. М. Адміністративно-правове регулювання у сфері охорони здоров'я: теоретико-правові засади систематизації нормативно-правових актів. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя. 2019. 477 с.
5. Руснак Л. М. Адміністративно-правове забезпечення права на охорону здоров'я в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ. 2016. 22 с.
6. V. Teremetskyi, E. Dmytrenko, O. Pletnov, S. Grynenko, Ye. Kovalenko Health Care Sector's Financial, Civil, Criminal and Administrative Liability in EU Member States and Ukraine: Results of Comparative Research. Georgian Medical News No 5 (302) 2020. p. 160-167 с.
7. Основи законодавства України про охорону здоров'я. Закон України від 19.11.1992 № 2801-ХІІ. Відомості Верховної Ради України від 26.01.1993. № 4, Ст. 19.
8. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996. № 30, Ст. 141.

9. Провадження в справах про адміністративні правопорушення у сфері охорони здоров'я: навч. посіб. Б. О. Логвиненко, Дніпро: Видавець Біла К.О., 2020. 106 с.

10. Статут (Конституція) Всесвітньої організації охорони здоров'я ВООЗ: Міжнародний документ від 22.07.1946. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_599/print.

11. Березовська І. Р. Адміністративно-правові засоби забезпечення інформаційної безпеки України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2012. 18 с.

12. Ракша Н. С. Адміністративно-правове забезпечення права громадян на освіту: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Львів, 2007. 19 с.

13. Кутерга М. В. Поняття й сутність адміністративно-правових засобів забезпечення дорожнього руху. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2014. № 29. Ч. 2. Т. 2. С. 63-66.

14. Куций А. О. Адміністративно-правові засоби забезпечення прав фізичних осіб у податкових правовідносинах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2004. 19 с.

15. Небрат О. О., Яценко В. П. Адміністративно-правовий механізм забезпечення прав і свобод людини в діяльності Національної поліції. *Міжнародний науковий журнал «Верховенство права»*. 2017. № 5. С. 93-99.

16. Коли і яким чином в Україні запроцес обов'язкове медичне страхування? URL:<https://life.pravda.com.ua/columns/2020/07/21/241715/>.

17. Діденко В., Любченко Л., Коргун Ю. Де юре. Як отримати психіатричну допомогу без порушення прав пацієнтів. URL: <https://arcua.org/psixeya/vipuski/de-yure-yak-otrimati-psixiatrichnu-dopomogu-bez-porushennya-prav-pacientiv.html>.

18. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 5. Ст. 31.

19. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 № 1489-III. *Відомості Верховної Ради України від 12.05.2000*. № 19. Ст. 143.

20. Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості: Закон України від 14.11.2017 № 2206-VIII. *Відомості Верховної Ради України від 02.02.2018*. № 5. Ст. 32.

21. Теремецкий В. И., Чмелюк В. В., Мацюк В. Я., Галаган В. И., Удовенко Ж. В. Проблема обеспечения права на медицинскую помощь задержанного (содержащегося под стражей) лица в уголовном процессуальном законодательстве: опыт Украины и зарубежных стран. *Georgian Medical News*. № 11 (296). 2019. С. 154-159.

22. Про утворення Національної служби здоров'я України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1101. *Офіційний вісник України*. 2018. № 15. Ст. 507.

References:

1. Indeks zdorovia. Ukraina. N. d. N. p. URL:<http://health-index.com.ua/>. [in Ukrainian].
2. Kozachenko, O. Ukraina posila 93 mistse v Hlobalnomu indeksu zdorovia Bloomberg. My «vyrosly» na shist pozytsii. N. d. N. p. URL:<https://thebabel.com.ua/news/26338-bloomberg-opublikuvav-globalniy-indeks-zdorov-ya-ukrajina-na-93-misci>. [in Ukrainian].
3. Lohvynenko, B. O. (2017) Publichne administruvannya sferoiu okhorony zdorovia v Ukraini: teoriia i praktyka. Monohrafiia. Kyiv: «MP Lesia». [in Ukrainian].
4. Sarybaieva, H. M. (2019) Administratyvno-pravove rehuliuвання u sferi okhorony zdorovia: teoretyko-pravovi zasady systematyzatsii normatyvno-pravovykh aktiv. dys. *Candidat's thesis*. Zaporizhzhia. [in Ukrainian].
5. Rusnak, L. M. (2016) Administratyvno-pravove zabezpechennia prava na okhoronu zdorovia v Ukraini. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian].

6. Teremetskyi, V., Dmytrenko, E., Pletnov O., Grynenko, S., Kovalenko, Ye. (2020) Health Care Sector's Financial, Civil, Criminal and Administrative Liability in EU Member States and Ukraine: Results of Comparative Research. *Georgian Medical News*, 5 (302), 160-167. [in English].

7. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia. Zakon Ukrainy vid 19.11.1992 № 2801-XII. (1993) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy - Bulletin of the Verhovna Rada Ukraine*, art. 19. [in Ukrainian].

8. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. (1996) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy-Bulletin of the Verhovna Rada of Ukraine*, 30, art. 141. [in Ukrainian].

9. Provazhzhennia v spravakh pro administratyvni pravoporushennia u sferi okhorony zdorovia: navch. posib. B. O. Lohvynenko. (2020) Dnipro: Vydavets Bila K.O. [in Ukrainian].

10. Statut (Konstytutsiia) Vsesvitnoi orhanizatsii okhorony zdorovia VOOZ: Mizhnarodnyi dokument vid 22.07.1946. (1946) N. p. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_599/print. [in Russian].

11. Berezovska, I. R. (2012) Administratyvno-pravovi zasoby zabezpechennia informatsiinoi bezpeky Ukrainy. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian].

12. Raksha, N. S. (2007) Administratyvno-pravove zabezpechennia prava hromadian na osvitu. *Extended abstract of candidate's thesis*. Lviv. [in Ukrainian].

13. Kuterha, M. V. (2014) Poniattia i sutnist administratyvno-pravovykh zasobiv zabezpechennia dorozhnogo rukhu. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Seria Pravo - Bulletin Ushhorod National University. Law series*, 29, part 2, vol. 2, 63-66. [in Ukrainian].

14. Kutsyi, A. O. (2004) Administratyvno-pravovi zasoby zabezpechennia prav fizychnykh osib u podatkovykh pravovidnosynakh. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa. [in Ukrainian].

15. Nebrat, O. O., Yatsenko, V. P. (2017) Administratyvno-pravovy mekhanizm zabezpechennia prav i svobod liudyny v diialnosti Natsionalnoi politsii. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Verkhovenstvo prava» - Rule of Law International Scientific Journal*, 5, 93-99. [in Ukrainian].

16. Koly i yakym chynom v Ukraini zapratsuiue oboviazkove medychno strakhuvannia? N. d. N. p. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2020/07/21/241715/>. [in Ukrainian].

17. Didenko, V., Liubchenko, L., Korhun, Yu. De yure. Yak otrymaty psykhiatrychnu dopomogu bez porushennia prav patsientiv. N. d. N. p. URL:<https://arcua.org/psixeya/vipuski/de-yure-yak-otrimati-psixiatrichnu-dopomogu-bez-porushennya-prav-pacientiv.html>. [in Ukrainian].

18. Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannia naselennia: Zakon Ukrainy vid 19.10.2017 № 2168-VIII. (2018) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy - Bulletin of the Verhovna Rada of Ukraine*, 5, art. 31. [in Ukrainian].

19. Pro psykhiatrychnu dopomogu: Zakon Ukrainy vid 22.02.2000 № 1489-III. (2000) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy - Bulletin of the Verhovna Rada of Ukraine*, 19, art. 143. [in Ukrainian].

20. Pro pidvyshchennia dostupnosti ta yakosti medychnoho obsluhovuvannia u silskii mistsevosti: Zakon Ukrainy vid 14.11.2017 № 2206-VIII. (2018) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy - Bulletin of the Verhovna Rada of Ukraine*, 5, art. 32. [in Ukrainian].

21. Teremetskyi, V. Y., Chmeliuk, V. V., Matsiuk, V. Ya., Halahan, V. Y., Udovenko, Zh. V. (2019) Problema obespechenia prava na medytsynskuiu pomoshch zaderzhannoho (soderzhashchegosia pod strazhei) lytsa v uholovnom protsessualnom zakonodatelstve: opyt Ukrainy i zarubezhnykh stran. *Georgian Medical News*, 11 (296), 154-159. [in Russian].

22. Pro utvorennia Natsionalnoi sluzhby zdorovia Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.12.2017 № 1101. (2018) *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy - Official Gazette of Ukraine*, 15, art. 507. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 04.09.2020

Муляр Г. В.,
кандидат исторических наук, доцент,
доцент кафедры уголовного права, процесса и криминалистики
Академии труда, социальных отношений и туризма
(г. Киев, Украина)

ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВА НА ЗДРАВООХРАНЕНИЕ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВЫМИ СРЕДСТВАМИ

В статье проведен анализ современного понимания содержания права на здравоохранение и административно-правовых средств его обеспечения. Обращено внимание на полноту и эффективность обеспечения права на здравоохранение административно-правовыми средствами. Определено содержание права на здравоохранение и его универсальный (право каждого, а не только граждан) и комплексный (физическое, психическое и социальная составляющие) характер. Рассмотрены административно-правовые средства обеспечения права на здравоохранение в Украине. Поддержана позиция о условном разделении административно-правовых средств на регулятивные, превентивные и принудительные. Отмечен приоритет превентивных средств. Осуществлен анализ административно-правовых средств обеспечения права на здравоохранение на предмет полноты и эффективности. Сделан вывод о сосредоточении медицинской реформы, преимущественным образом, на обеспечении равного доступа к медицинской помощи на всех уровнях (медицинских гарантиях) и просчетах по отдельным составляющим, образующим право на здравоохранение.

Ключевые слова: здравоохранение, право на здравоохранение, медицинская реформа, правовые средства, медицинская помощь, законодательство.

Muliar H.,
Candidate of History, Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Criminal Law, Process and Criminology,
Academy of Labour, Social Relations and Tourism
(Kyiv, Ukraine)

SEPARATE ASPECTS OF ENSURING THE RIGHT TO HEALTHCARE BY ADMINISTRATIVE-LEGAL MEANS

The article analyzes the modern understanding of the content of the right to healthcare and administrative and legal means to ensure it. Attention is paid to the completeness and effectiveness of ensuring the right to health care by administrative means. The content of the right to health care and its universal (right of everyone, not only for citizens) and complex (physical, mental and social components) character are defined. An analysis of the administrative and legal means of ensuring the right to health care for completeness and efficiency shows that the legal norms of national legislation provide for the right to healthcare one-sidedly, reducing the latter, first of all, to human physical health. The administrative and legal means of ensuring the right to health care in Ukraine are considered. The position on conditional division of administrative and legal means into regulatory, preventive and coercive was supported. Emphasis is placed on the priority of preventive measures. An analysis of the administrative and legal means of ensuring the right to health care for completeness and efficiency. It is concluded that the focus of health care reform is mainly on ensuring equal access to health care at all levels (health guarantees) and gaps in certain components

that form the right to health care. In addition, the ambulance system, e-medicine and transplantation are still not provided with a proper legal basis, which should create a basis for their full reset. Thus, there is no question of the effectiveness and proper possibility of exercising the right to health care by individual patients belonging to socially vulnerable categories. A promising area for further research is the issue of regulatory and legal support of human mental health and support of its social activity by public law.

Keywords: healthcare, right to health care, medical reform, legal means, medical care, legislation.

DOI: 10.33766/2524-0323.91.195-205
УДК342.951[615: 614.2]

О. С. Ховпун,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики Академії
праці, соціальних відносин і туризму
(м. Київ, Україна)
e-mail: khovpun3322@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5753-966X>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено правовим засадам здійснення медичної і фармацевтичної діяльності в Україні. Визначені поняття медичної і фармацевтичної діяльності. Наведені законодавчі і підзаконні акти, які регулюють ліцензування цієї діяльності, правовий статус медичних і фармацевтичних працівників, закладів охорони здоров'я, фармацевтичних організацій, специфіку державного нагляду й державного управління у вказаних сферах суспільного життя.

З'ясовано, що спеціальними нормативно-правовими актами, які встановлюють особливості ліцензування медичної і фармацевтичної діяльності є відповідні Ліцензійні умови провадження кожного з видів такої діяльності. Вони закріплюють організаційні, технологічні та кадрові вимоги до закладів охорони здоров'я і фармацевтичних організацій. Визначено нормативні засади правового статусу медичних і фармацевтичних працівників. Акцентовано увагу на нормативній основі для притягнення до кримінальної відповідальності за неналежне виконання своїх професійних обов'язків.

Ключові слова: правове регулювання, медична діяльність, фармацевтична діяльність, ліцензування, правовий статус.

Постановка проблеми. Належне правове регулювання будь-якого виду господарської діяльності є запорукою забезпечення дотримання прав і законних інтересів громадян під час надання певних послуг або виконання робіт. Ефективне правове регулювання медичної і фармацевтичної діяльності є засобом забезпечення прав пацієнта в закладах охорони здоров'я та прав споживача в аптеці.

Вважаємо, що визначення правових засад здійснення медичної і фармацевтичної діяльності дозволить встановити напрями подальшого вдосконалення законо-